

Recente roofvogelliteratuur

Rob G. Bijlsma

Arnhem R. 2000. De Grauwe Kiekendief: een nobele herenboer. Mens en Vogel 2000(3): 161-171.

Algemeen verhaal over biologie en bescherming van Grauwe Kiekendieven in Loir-et-Cher en Lotharingen. Drie tactieken zijn in gebruik: vierkant rond nest ongemeaad laten, nest verplaatsen en strobalen rond nest zetten.

Arts F. 2000. Wat krijgt een Vlissingers sperwerjong op z'n bordje? 't Zwelmpje 15(4): 4-6.

Sinds 1997 jaarlijks broedend tussen Nollebos en Vezenbos in Vlissingse binnenduintrand. In 2000 werden 46 prooien verzameld, het meest mussen (17), spreeuw (6), kool- (5) en pimpelmees (4). In totaal 13 vogelsoorten. Van de 29 op leeftijd gebrachte vogels waren er 21 juveniel.

Bekhuis J. 2000. De Zeearend komt nader. Vogeljaar 48: 241-444.

Overzicht van zeearendconferentie in Zweden van 13 tot 17 september 2000 (zie ook Martijn de Jonge in deze Takkeling). Positieve ontwikkeling van wildlevende populatie in Duitsland doet WNF afzien van de herintroductieplannen. Met tekst van 8 resoluties. (email: bekhuis@knoware.nl)

Broch L. & Corminbœuf C. 2000. Milan royal *Milvus milvus* et Faucon hobereau *Falco subbuteo* nicheurs sur un même arbre. Nos Oiseaux 47: 201-202.

In 1998 brachten een Rode Wouw (nest op 30.5 m hoogte, al enkele jaren in gebruik) en een Boomvalk (nest kraai 4.7 m boven wouwenest) beide een jong groot in dezelfde sparrenboom op een heuveltop bij Fribourg. Boomvalk startte met broeden op 15 juni, toen de jonge Rode Wouw nog op het nest werd gevoederd.

Conzemius T. 2000. Hinweise zur Bestimmung des Eleonorenfalcken *Falco eleonora* in Mitteleuropa. Limicola 14: 161-171.

Onder deze wat merkwuurige titel (immers, wijkt de herkenning van Eleonora's Valken in Midden-Europa af van die rond de Middellandse Zee?) wordt een nuttig overzicht gegeven hoe deze soort kan worden herkend. Er is aandacht voor eventuele verwarring met Boomvalk, Roodpootvalk en Slechtvalk. De laatste jaren worden steeds vaker Eleonora's Valken in West- en Midden-Europa waargenomen, ongetwijfeld niet omdat ze hier nu vaker langskomen maar omdat waarnemers beter op de hoogte zijn van de identificatiekenmerken. (38 Kiischtewee, L-6113 Junglinster, Luxemburg).

Cugnasse J.-M. 2000. Dépigmentation traumatique chez un Faucon pèlerin *Falco peregrinus*. Nos Oiseaux 47: 259.

Mannetje Slechtvalk kreeg witte schouderveer op plaats waar de vorige schouderveer plus onderliggende huid was beschadigd. De vogel was in gevangenschap geboren en had daarvoor een normaal verenkleed, net als zijn ouders en nestgenoten.

Dawson R.D. & Bortolotti G.R. 2000. Reproductive success of American Kestrels: the role of prey abundance and weather. Condor 102: 814-822.

Aantal uitvliegende jongen en overleving van Amerikaanse Torenvalken hing niet zozeer samen met de talrijkheid van hun hoofdprooi (kleine zoogdieren), maar de beschikbaarheid ervan. Dat werd op zijn beurt grotendeels bepaald door weersomstandigheden (bij slecht weer waren jongen lichter en kleiner) (email: dawsonr@unbc.ca).

Dekker D. 2000. Jacht op duiven door Giervalken en een Prairievalk, overwinterend in de stad Edmonton, Canada. Vogeljaar 48: 245-248.

Beschrijving van jachtmethoden van wilde Gier- en Prairievalk, veelal gebaseerd op langdurige zitsessies onder barre omstandigheden. Van Giervalken werden 15 vangsten gezien (10.6% van aantal pogingen), van Prairievalk 27 (26.0% van 104 pogingen). Uitgebreide versie van dit verhaal verschenen in Can. Field-Nat. van juni 2000. (Email: rdekker@telusplanet.net).

Dobbe J. (red.) 2000. Levende schietschijven. Zwartboek over de fazantenjacht in Nederland. Dierenbescherming, Den Haag, 20 pp. ISBN 90 70272 60 1. Te bestellen: Dierenbescherming, Postbus 85980, 2508 CR Den Haag (070-3142700, email: info@dierenbescherming.nl)

Als roofvogelaars hebben we geregeld te maken met jachthouders die roofvogels een slecht hart toedragen in verband met hun interesse voor konijnen en fazanten. Dierenbescherming heeft in 1998 en 1999 veel energie gestopt in het traceren van illegale praktijken rond fazantenjacht. Iedere veldwaarnemer kent het fenomeen van plotselinge fazantengolf begin oktober in gebieden waar in de maanden voordien nauwelijks fazanten rondliepen. De fazantenjacht begint op 15 oktober. In dit geval is 1+1 inderdaad 2. Uitzetten van fazanten is verboden, maar vindt op grote schaal plaats. Het onderzoek van dierenbescherming maakt duidelijk dat jacht-opzichters hier een belangrijke rol spelen. Het navrante is: diezelfde opzichters moeten ook toezicht houden op naleving van de wet! Deze belangenverstrengeling vraagt natuurlijk om ontduiking van de wet. Uit het overzicht blijkt dat er jaarlijks grote aantallen fazanten vlak vóór de jacht opengaat in het veld worden gedumpt, om vrijwel per ommegaande te worden afgeschoten. Jaarlijks worden 250.000 fazanten afgeschoten, vreemd gezien de beroerde staat waarin de populatie zich bevindt. Vandaar het pleidooi voor verbod op fazantenjacht (hobbyjacht onaanvaardbaar, misstanden rond uitzetten van tamme vogels). **Duquet M. & Richardson C. 2000. First and second records of Crested Honey Buzzard *Pernis ptilorhynchus* in Iran. Sandgrouse 22: 133-134.**

Het aantal waarnemingen van Kuifwespenspieven in het Midden-Oosten neemt met het jaar toe. Er wordt beter op gelet, vandaar misschien? (22 Venue du Tambourin, 34230 Vendémian).

Fleer K., Kladny M., Thomas T. & Wegner P. 2000. Brutergergebnisse des Wanderfalken in Nordrhein-Westfalen im Jahre 2000. Jahresbericht der Arbeitsgemeinschaft Wanderfalkenschutz Nordrhein-Westfalen 2000: 4-6.

In 2000 38 broedparen (23 succesvol) met 64 uitgevlogen jongen. Bij één van deze paren bracht een hybridevalk succesvol jongen groot (zie Höller & Wegner).

Heredia B. & Bijleveld van Lexmond M. 1998. Summary of the symposium on the Black Vulture (*Aegypius monachus* L. 1766) in south eastern Europe and adjacent regions. In: Tewes E., Sanchez J.J., Heredia B. & Bijleveld van Lexmond M. (eds.), The Black Vulture in South Eastern Europe, pp. 9-10. BVCF/FZG, Palma de Mallorca. Contactadres: Black Vulture Conservation Society, C/Josep Coll, 55-A, 07360 Lloseta, Mallorca, Spanje (Email: bvcf@jet.es).

In september 1993 vond een symposium plaats over het wedervaren van Monniksgieren in ZO-Europa. Hier werden de volgende schattingen bereikt (broedparen): Griekenland 16, Bulgarije 1, Rusland 20-40, Georgië 30-50 (volgens Erwin van Maanen echter niet meer dan 15), Armenië 15-20, Azerbaidzjan 40-45, Turkije 100-500, Oekraïne 2-5.

Herremans M. 2000. The 'chaotic' flight feather moult of the Steppe Buzzard *Buteo buteo vulpinus*. Bird Study 47: 332-343.

Steppebuizerds ruïen een deel van slag- en staartpennen in het broedgebied, onderbreken de ruï en gaan in Afrika verder. Vangsten in Zuid-Afrika lieten wisselvallige ruïpatronen zien. Meest voorkomend: vernieuwing van 2 grote handpennen, 3 armpennen en 5 staartpennen. Welke pennen het zijn, lijkt niets uit te maken, alleen staartpennen gaan om en om. Zelfs in combinatie met ruï in het broedgebied worden niet alle slag- en staartpennen in één jaar geruïd. Vooral de middelste armpennen en de centrale staartpennen blijven vaak een jaar over en worden pas tijdens de derde ruïcyclus vernieuwd (email: hmans@africamuseum.be).

Höller T. & Wegner P. 2000. Der Wanderfalk ist in Gefahr - Zweite ungewünschte und erfolgreiche Hybridfalken-Brut in Deutschland! Jahresbericht der Arbeitsgemeinschaft Wanderfalkenschutz Nordrhein-Westfalen 2000: 7-8.

Nest waarin één van de jongen blauwe poten had; ook de maten pasten niet in de spreiding zoals bekend bij Slechtvalk. Het mannetje van dit paar bleek een hybride te zijn (beschrijving). DNA-

onderzoek maakte aannemelijk dat het om een kruising Slechtvalk x Giervalk ging. Dit is het tweede geval in Duitsland.

Jacquat M.S. & Michel J. 2000. Bromadioline et Campagnols terrestres *Arvicola terrestris*: une nouvelle campagne désastreuse en Franche-Comté. Nos Oiseaux 47: 81-85.

Tijdens een bestrijdingscampagne met bromadiolin tegen woelratten in een 44.000 ha groot gebied in Frankrijk werd een massaslachting onder roofvogels en -dieren aangericht: 53 Rode Wouwen, 427 Buizerds, 232 vossen, 23 wilde zwijnen, 2 Oehoes en 11 Dassen. Voor een kleiner gebied van 208 ha wordt chronologisch verteld wat precies de gevolgen waren van deze campagne. Het werkelijke aantal slachtoffers moet veel hoger hebben gelegen. Zoals gebruikelijk ontkenen de verantwoordelijken de gevolgen, ondanks overweldigende bewijzen van het tegendeel (MSJ, Musée d'histoire naturelle, Av. Léopold-Robert 63, CH-2300 La Chaux-de-Fonds).

de Jonge M. 2000. Buiten beeld. Natuur in Nederland. Atlas, Amsterdam/Antwerpen. 120 pp. ISBN 90 450 0531x. Prijs f59.90.

In een liggende rechthoek en met slap kaft is een serie van Martijns foto's als boek bijeengebracht, voorzien van zijn eigen teksten. Voor lezers van De Takkeling is Martijn geen onbekende. Geregeld verschijnen zijn platen in ons tijdschrift, en van zijn queeste ten aanzien van Zeearenden zal inmiddels ook wel iedereen op de hoogte zijn. Nu gaat dit boek niet alleen over vogels, zoals uit de ondertiteling valt op te maken. Ook vleermuizen, ringslangen, tuimelaars, rottende hooglanderlijken, padden en vooral veel mensen komen aan bod. Onder die mensen onderzoekers, natuurliefhebbers, beheerders, soortenjagers, rabiate tellers, dode burens, junkies enzovoort. In Nederland is die invloed van mensen niet meer weg te denken. Door de gekleurde bril van Martijn passeert dit volkje de revue. En het moet gezegd, er valt veel te lachen om al dat gepriegel en geneuzel van beheerders en natuurminnend volk. Gelukkig dat er dan nog altijd de vogels, zoogdieren en slangen zijn. Wie eenmaal een Raaf voor de lol op zijn kop aan een tak heeft zien bungelen (mèt foto!), begrijpt het plezier dat vogelaars aan zulke momenten beleven. En waarom buiten zijn nooit verveeld. Martijn doet zelfs een poging het vogelende deel van Nederland te rubriceren, en komt daarbij op stijve klanten (de soortenjagers), tellers van SOVON, en leden van de roofvogelwerkgroep. Die laatste categorie heeft een lossere stijl, aldus Martijn, omdat ze op hun roofvogeldag het roofvogellied zingen. Zo zie je maar, we schrijven historie. De foto met 3D-bebrild publiek zal menigene bekend voorkomen. Al met al een divers boek, met fraaie foto's (zwart-wit, erg zwart afgedrukt, naar ik begrijp met opzet) en aansprekende begeleidende teksten.

Miller M.J.R., Wayland M.E., Dzus E.H. & Bortolotti G.R. 2000. Availability and ingestion of lead shotshell pellets by migrant Bald Eagles in Saskatchewan. J. Raptor Res. 34: 167-174.

Watervogels vormden de bulk (>70%) in het dieet van Amerikaanse Witkoparenden in de Canadese prairies. Onder 123 karkassen van doodgevonden watervogels had 47% 1-7 hagelkorrels in het lichaam. Onder 118 gevonden hagelpatronen bleek het in 87% van de gevallen om loodhagel te gaan, de rest om staalhagel. Minder dan 2% van 509 braakballen van Zeearenden bevatte loodhagel. Zesenzeestig gevangen arenden werden bekeken met behulp van fluorescopie; hieruit kwam naar voren dat zes vogels (9%) loodhagel in zich droegen. Deze verontreiniging met lood zal minder worden nu in 1999 loodhagel werd verboden voor de jacht op eenden en ganzen in Canada. (MJRM, Iolaire Ecological Consulting, 210-112th St., Saskatoon, SK S7N 1V2 Canada).

Mueller H.C., Mueller N.S., Berger D.D., Allez G., Robichaud W.G. & Kaspar J.L. 2000. Age and sex differences in the size of prey of the Sharp-shinned Hawk. J. Field Ornithol. 71: 399-408.

Tijdens de trek werden deze sperwertjes gevangen met lokvogels (huismus, spreeuw en lachduif). Adulte vogels en mannetjes reageerden vaker op mussen dan jonge vogels en vrouwtjes. Adulte vrouwtjes initieerden vaker een aanval op spreeuw en duif dan adulte mannetjes, maar tussen oude en jonge vogels werd dit verschil niet gevonden. Jonge mannetjes en vrouwtjes met een lange vleugel (en dus groter) vielen de spreeuwen vaker aan dan jonge vogels met een kortere vleugel,

maar er werden geen sekse- of leeftijdsgebonden verschillen gevonden in de grootte van de gepakte prooi. Dit suggereert dat seksuele dimorfie niet het resultaat is van selectie door verschillen in prooigrootte. Jongen vielen duiven en spreeuwen even vaak aan, en er was nauwelijks verschil in grijpkans. Volgens de auteurs zou dat betekenen dat onervarenheid van jonge sperwers onvoldoende verklaart waarom zoveel aanvallen niet in het grijpen van een prooi resulteren.

Olsen C.V. & Arsenault D.P. 2000. Differential winter distribution of Rough-legged Hawks (*Buteo lagopus*) by sex in western North America. J. Raptor Res. 34: 157-166.

Adulte vrouwtjes Ruigpootbuizerds overwinterden gemiddeld noordelijker dan adulte mannetjes. Tevens was er een omgekeerde correlatie tussen temperatuur en aandeel adulte vrouwtjes; in mindere mate gold dat ook voor sneeuwval. Onder eerstejaars Ruigpoten werd zo'n verschil niet gevonden (overigens onbekend of juveniele vrouwtjes dominant zijn over adulte mannetjes). Adulte vrouwtjes domineren alle leeftijdsklassen en mannetjes. De reden dat adulte vrouwtjes noordelijker overwinteren, is waarschijnlijk thermoregulatie. Door hun grotere lichaamsomvang en hun vermogen grotere reserves op te bouwen, kunnen vrouwtjes het beter onder extreme omstandigheden uithouden. (CVA, Montana Cooperative Wildlife Res. Unit., Univ. Montana, Missoula, MT 59812 USA).

Orden C. van 2000. De glans van het echte: Impressies uit Centraal Azië en Siberië 1970-2000. Uitgeverij Maitreya, Emst. 416 pp. ISBN 90-71886-07-7. Prijs f69.50.

In deze Takkeling staat een verhaal over gieren in Tibet, geschreven door Chris van Orden. Hij reisde de afgelopen 30 jaren door Centraal-Azië, West-China en Siberië (zie ook De Takkeling 8: 136-139, over een Siberische trip), en doet daar in dit boek verslag van. Het boek is ruim voorzien van schitterende kleurenfoto's van mensen en landschappen, en beide vormen de focus van het boek. Absoluut geen doorsnee reisgids, integendeel. Dit is de manier om iets te zien en te leren van vreemde streken en vreemde zeden. Wie is geïnteresseerd in -grotendeels al verloren gegane culturen en gebruiken, komt hier goed aan zijn trekken. In deze streken worden eeuwenoude tradities gehandhaafd zonder toeristische bijbedoelingen maar omdat dat zo de gewoonte is. Ook veel wrange verhalen, samenvallend met politieke terreur, afbraak van landschap en vernietiging van tradities. De streken die aan bod komen: Iran, Azerbaidjan, Turkmenistan, Afghanistan, Pakistan, India, China, Kazachstan, Mongolië, Tibet en Rusland. Inderdaad, niet bepaald gebieden waar de geschiedenis zijn bewoners en het landschap liefdevol heeft behandeld. Een aanrader, dit boek dat zijdelings met vogels te maken heeft en een zoektocht is naar de cultuur van mensen onder extreme omstandigheden.

Parr S.J., Sklyarenko S., Brokhovich S., Brookhouse J., Collin P.N. & Heredia B. 2000. A baseline survey of Lesser Kestrel *Falco naumanni* in south-east Kazakhstan, April-May 1997. Sandgrouse 22: 36-42.

De populatie in ZO-Kazachstan wordt op grond van random sampling van 40 10-km blokken geschat op 500-1000 paren. De meeste kolonies zaten op kliffen, maar sommige ook in zandwanden langs rivieren. Kolonies waren geassocieerd met de aanwezigheid van rotsachtig terrein met kliffen, grassteppen en maximale terreinhoogte van 1000-2000 m. De populatie staat niet onder druk, onder meer omdat de landbouw in het gebied op zijn gat ligt en er dus veel braakland is in marginale landbouwstreken. Dit contrasteert sterk met de ernstig bedreigde populaties in Centraal-Turkije en Spanje, die gelegen zijn in vlakke landbouwgebieden met een intensieve benutting door mensen. (SP, Royal Society for the Protection of Birds, The Lodge, Sandy, Bedfordshire, SG19 2DL, UK).

Philips J.R. 2000. A review and checklist of the parasitic mites (Acarina) of the Falconiformes and Strigiformes. J. Raptor Res. 34: 210-231.

Literatuuroverzicht (met inachtneming van recente taxonomische wijzigingen) van mijten gevonden op roofvogels en uilen (op veren, schachten, huid, onderhuids en in de luchtwegen) (Math/Science Division, Babson College, Babson park, MA 02457-0310 USA).

Ristow D., Witte L. & Wink M. 2000. A characterisation of the homozygous dark morph of Eleonora's Falcon. Sandgrouse 22: 118-121.

Ongeveer 2% van de wildlevende populatie van Eleonora's Valken betreft de homozygote donkere vorm. Onder de grote jongen van deze vorm hebben de mannetjes een nauwelijks te onderscheiden baardstreep; bij de vrouwtjes ontbreekt die. Adulte vogels van de homozygote donkere vorm zijn alleen door de grotere hoeveelheid zwart aan de snavel (van tip tot washuid, met foto) te onderscheiden van de heterozygote donkere vorm. (DR, Pappelstr. 35, D-85579 Neubiberg).

Rozemeijer G.T. 2000. Roofvogel broedonderzoek in Noord- en Zuid-Beveland 2000. Rapport Roofvogelwerkgroep de Bevelanden, Goes.

Een rapport dat opent met een close nestfoto met jonge Boomvalken kan natuurlijk niet stuk. Op Noord- en Zuid-Beveland is een groep roofvogelaars actief geworden die sinds enkele jaren beide eilanden met groot enthousiasme uitkamt. Het rapport ademt grote betrokkenheid, nog versterkt door kleuren- en zwartwit-prints van landschappen en roofvogels. Per soort worden de broedresultaten besproken. De interesse voor Boomvalken resulteerde in nogal wat nestvondsten (9) en territoria (6). Voor het eerst werden ook jongen geringd (8 jongen uit 4 nesten). De soort broedt hier op afgelegen stille dijkjes met rijen populieren aan weerszijden; voor het eerst werd ook een nest in een hoogspanningsmast gevonden (mooie kleurenfoto's van plukkend jong!). Het zijn wel latertjes: gemiddelde start van de eileg 3x 17 juni en 1x 26 juni. Een uitmuntend rapport, dat door de medewerkers zeker op prijs zal worden gesteld en tot nog groter enthousiasme zal leiden.

Schlosser W. 2000. Sturmschäden an Brutplätzen des Habichts *Accipiter gentilis*: Auswirkungen des Orkans "Lothar". Orn. Beob. 97: 335-350.

Op 26 december 1999 raasde de orkaan Lothar over een deel van Europa. Hierbij werden in een studiegebied in Zwitserland 49 nestbomen in 39 van de 130 bekende territoria vernield. In het daaropvolgende voorjaar bouwden 29 van de 89 broedparen een nieuw nest; in eerdere jaren bouwde slechts 20-25% van de paren een nieuw nest. Ondanks grootscheepse boswerkzaamheden in voorjaar en zomer, kon geen enkel geval van verstoring worden genoteerd (4 van 28 broedparen mislukt). Een exceptioneel geval betrof een havikpaar met 6 nesten waarvan er slechts eentje, en dan nog vrijwel als solitaire boom, overbleef. Ondanks zagen en afvoeren van hout, tot op 6 m van het nest, bracht het paar hier toch 2 jongen groot. (Felsenrainstr. 69, CH-8052 Zürich).

Tewes E., Sánchez J.J., Heredia B. & Bijleveld van Lexmond M. 1998. International Symposium on the Black Vulture in Southern Eastern Europe and Adjacent Regions. Black Vulture Conservation Foundation, Lloseta/Frankfurt Zoological Society, Frankfurt. ISBN 84-87818-14-5. 112 pp. Email: bvcf@jet.es

Deze zeer bedreigde gierensoort heeft het met name in de Balkan en het zuidelijk deel van de voormalige Sovjet-Unie moeilijk. Dit overzicht geeft de huidige status in de Oost-Europese landen, alsmede West-Turkije (geschat 17-32 paren), voormalige USSR (erg globaal, en vermoedelijk extreem natte-vinger-werk), Massif-Central in Frankrijk (uitzetproject) en Spanje. Een must voor iedere gieren-freak.

Tewes E., Sánchez J.J. & Bijleveld van Lexmond M. 1998. Black Vulture Conservation in Europe: Progress Report 1993-95. Te betrekken bij: Black Vulture Conservation Foundation, Josep Coll, 55-A 07360 Lloseta, Mallorca, Spanje (Email: bvcf@jet.es). Prijs: Pts 1000.

Veel aandacht voor broedresultaten in gevangenschap (verbazingwekkend grote aantallen aanwezig in dierentuinen; waar komt dat allemaal weg?), inclusief informatie over geslachtsbepaling, voorstellen tot verbetering van broedomstandigheden (in gevangenschap), het beschermingsproject op Mallorca, overzicht van de uitgezette beesten in Frankrijk (mooi schema's van gebleekte velden in vleugels) en hun wedervaren, activiteiten rond Monniksgieren in de Balkan (veel aandacht voor Dadia-bos in Griekenland, het laatste echte bolwerk in die regio), en overzichten van de populatie in Spanje (doet het goed, overigens net als Vale Gieren die de pan uitswingen) en Portugal (slecht bekend, beperkt tot grensgebied met Spanje). Interessant is hoofdstuk over manieren van uitzetten

van gekweekte vogels in gevangenschap, inclusief individuele markeringen (wing tags, gebleekte velden in vleugels, vensters knippen, kleurringen). Deel van gevangenschapsvogels is met de hand opgevoed; deze laten zich nauwelijks meer in het wild terugbrengen (analogie met Californische Condor). Zeker is dat deze soort toegewijde beschermers om zich heen heeft. Dat heeft ie nodig, want in Oost-Europa (en verder oostelijk) is zijn positie bedreigd door vergif, afschot en verstering. **Tornberg R. & Colpaert A. 2001. Survival, ranging, habitat choice and diet of the Northern Goshawk *Accipiter gentilis* during the winter in Northern Finland. Ibis 143: 41-50.**

Wat doe je als Havik wanneer er de hele winter gemiddeld 35 cm sneeuw ligt, de meeste prooivogels zijn weggetrokken en de gemiddelde temperatuur beneden nul ligt tussen begin november en 10 april (laagst in januari, gemiddeld -7.6°C)? En dat in een landschap dat toenemend door mensen wordt gefragmenteerd via nieuwe bosbouwmethoden? Deze studie in Noord-Finland maakte gebruik van gezenderde vogels, zodat habitatgebruik, prooikeus en overleving konden worden vastgesteld. Het bleek dat de fragmentatie van de bossen nadelig was voor sneeuwhoenders en eekhoorns (hoofdprooi in winter van mannetjes), maar gunstig voor hazen (dito voor vrouwtjes). De grootte van het jachtgebied van mannetjes Haviken was dan ook beduidend groter dan van vrouwtjes; hun overleving lijkt recentelijk te zijn gedaald. Beide seksen prefereerden loofbos en het oudere naaldbos en vermeden open terrein en divers gestructureerd terrein. Mogelijk dat de habitatfragmentatie nadelig uitpakt voor mannetjes, maar neutraal of zelfs gunstig is voor vrouwtjes. (Email: risto.tornberg@oulu.fi)

Uhlig R. & Uhlig S. 2000. Beobachtungen zum Balzflug des Schmutzgeiers *Neophron percnopterus*. Limicola 14: 184-189.

Beschrijving van zigzagvlucht (op-en-neer, met gesloten vleugels in opgaande deel) in april in Oman, dus bij benadering niet in de buurt van de broedplaatsen. De foto laat overigens niet echt een adulte vogel zien, maar eentje in zijn -vermoedelijk- vierde of vijfde jaar (nog wat bruine ondervleugeldekveren zichtbaar) (Charles-H.-King-Straße 12, D-14163 Berlin).

Vande Walle A. 2000. De Grauwe Kiekendief: beschermingsstrategie in Frankrijk. Mens en Vogel 2000(3): 172-178.

Overzicht van beschermingswerk in Lotharingen in 1987-99, aantal beschermde nesten (door de Belgen 503 nesten, ofwel 25% van alle gevonden nesten), jongenproductie (1117, ofwel 27% van alle jongen), nestplaatskeus en belang van dit type werk.

Vittery A. 2000. Comments on the buzzards of the Central Plateau, Turkey. Sandgrouse 22: 135-136.

Suggereert dat de buizerds van de Centrale Hoogvlakte geen Arendbuizerds zijn, maar een ondersoort van de Buizerd (mogelijk *menetriesi*). Beweert tevens dat Arendbuizerd 's winters ontbreken. (164 West Clyde, Brora, Sutherland KW9 6NH, UK)

Voskamp P. 2000. Populatiebiologie en landschapsgebruik van de Wespendif *Pernis apivorus* in Salland. Limosa 73: 67-76.

In 1994-98 werden op 145 km² Salland jaarlijks 16 territoria van Wespendifen vastgesteld. De spreiding van paren was tamelijk gelijkmatig, zij het met opmerkelijke cluster van 3 paren op <1 km van elkaar. De meeste paren gebruikten zelfgebouwde nesten, veelal in fijn- en douglasspar. Twee intensief bestudeerde paren hadden minimale activiteitsgebieden van 1550-1700 ha (mannetjes) en 2500-2600 ha (vrouwtjes). De mediane foerageervlucht in de nestjongenfase bedroeg 1900 m voor mannetjes en 3200 m voor vrouwtjes (gebaseerd op boomtopwaarnemingen). Gemiddeld werden in 24% van de territoria jongen grootgebracht (variatie 6-38% per jaar), ofwel 1.71 jong per succesvol paar en 0.41 per paar. (p/a Oude Sinnenweg 28, 7391 JE Twello).

Wegner P. 2000. Die Biozidbelastung von Eieren des Wanderfalken (*Falco peregrinus*) aus Nordrhein-Westfalen und dem nördlichen Rheinland-Pfalz im Vergleich zu anderen Bundesländern. Charadrius 36: 113-125.

Over 1992-99 werden 33 niet-uitgekomen eieren van Slechtvalken uit Nordrhein-Westfalen onderzocht op 10 soorten gechloroerde koolwaterstoffen. Concentraties DDE waren zeer laag, zo ook van HCB, lindaan en heptachloor-epoxide. Van PCB 138, 153 en 180 werden echter zeer hoge concentraties aangetroffen, vooral rond Koblenz, Köln-Düsseldorf en het centrale Ruhrgebied. Ter vergelijking waren uit dezelfde periode eieren uit de omgeving van Berlijn en uit Brandenburg voorhanden. De eieren waren hier duidelijk zwaarder met DDE belast (komt omdat het verbod op DDT in het voormalige Oost-Duitsland uit 1984 stamt; in West-Duitsland al in 1972 verboden), zo ook met de verschillende soorten PCB's (tot drie maal hogere concentraties dan in West-Duitsland) (Geibelstraße 3, 51373 Leverkusen).

Werkgroep Stootvogels Uden e.o. 2000. Jaarverslag 2000. Eigen uitgave, Uden.

Eén van de vele groepen die aan het eind van het jaar een eigen overzicht van de resultaten in het werkgebied publiceren. In 2000: 55 paren van 4 soorten, met 136 jongen. In tabellen worden de resultaten nader gepreciseerd, in bijlagen volgen aanwijzingen voor het veldwerk.

Williams C.K., Applegate R.D., Lutz R.S. & Rusch D.H. 2000. A comparison of raptor densities and habitat use in Kansas cropland and rangeland ecosystems. J. Raptor Res. 34: 203-209.

Roodstaartbuizerds, Blauwe Kiekendieven en Amerikaanse Torenvalken hadden alle drie in beide ecosystemen een voorkeur voor braakland. (CKW, Dep. Wildlife Ecol., Univ. Wisconsin, Russell Labs, 1630 Linden Drive, Madison, WI 53706-1598 USA).

Zoun P.E.F. 2000. Onderzoek naar de doodsoorzaken van wilde fauna ten behoeve van het opsporen van wetsovertredingen. Verslag over 1998. ID-Lelystad Rapport no. H99-2511.

Roofvogels werden met parathion (38 Buizerds, 4 Haviken, 2 Sperwers, 1 Bruine Kiek, 1 Torenvalk), aldicarb (17 Buizerds, 3 Bruine Kieken, 2 Haviken), carbofuran (14 Buizerds, 1 Havik), thiofanox (1 Bruine Kiek) en bestrijdingsmiddelgranulaten (6 Buizerds, 2 Haviken, 2 Bruine Kieken) vergiftigd. Van 94 slachtoffers werden er 64 als opzettelijk vergiftigd aangemerkt (aas), 2x was sprake van doorvergiftiging; in andere gevallen bleef toedracht onbekend. Ondanks het sinds 1993 geldende verbod wordt loodhagel nog steeds voor de jacht gebruikt (4 van de 6 monsters).

Foto. Donker vrouwtje Wespendif (3kj) als opgelapte asielvogel losgelaten in Berkenheuvel, West-Drenthe, 7 augustus 2000 (Rob Bijlsma). *Dark 3rd cy female Honey Buzzard, rehabilitated and released, Berkenheuvel, 7 August 2000.*